

FILOSOF A POLITIK [1991]

Hradec Králové navštívil minulý týden dr. Ladislav Hejdánek, přední obhájce lidských práv a spolupracovník našeho dnešního prezidenta Václava Havla v období jeho disidentní činnosti, při samém vzniku Charty. Dr. Hejdánek přednášel v Hradci na pozvání Oikumené, právě ustaveného koordinačního křesťanského společenství, které chce podnítit spolupráci křesťanských církví v Hradci zastoupených.

K životním datům dr. Ladislava Hejdánka: nar. 10. 5. 1927; 1952 složil doktorát filosofie, do r. 1968 pracoval v oboru; 1968–1971 pracoval jako dělník; 1972 vězněn; od 1. ledna 1977 signatářem Charty 77, podvakerát byl jejím mluvčím; 1990 docent na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde nyní přednáší. Činil tak i v období, kdy nemohl veřejně působit alespoň na seminářích v soukromí a pamatuji rovněž jeho pololegální přednášky na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě počátkem 70. let.

K strohým faktům připojíme jednu perličku, to jak při své přednášce "Filosofie a politika" definoval fungující obec s humorem jako tu, která živí filozofy, byť jí jsou nepohodlní. Jejich často nesnadný osud je dostatečně znám, ať vzpomeneme na Sokrata, nebo Patočku. Dr. Hejdánkovi jsme položili následující otázky:

Za jakých okolností jste podepsal Chartu?

Hned v počátcích jsem přispěl textem obou dokumentů o lidských právech (tzv. „stodvacítka“) a nahrávkou krátkého pořadu o lidských právech, což oboje bylo velmi brzy Havlovi zabaveno policií a dosud nebylo vráceno.

Jste takřkajíc na straně vítězů. Nehrozí vám sebezahleděnost, zadostiučinění?

O žádném velkém vítězství nemůžeme mluvit. Na pocity vítězství není doba vhodná.

K národnostní otázce: Co byste vzkázal Čechům a Slovákům?

Musíme si dát pozor, abychom se na Evropě (západní) nechtěli jen přiživit. Máme povinnost přinést s sebou také nějaké věno. Jediné věno, které můžeme přinést, můžeme načerpat z odkazu svých duchovních dějin.

Nevyplývá z vaší přednášky, že filosof nesmí být závislým na obci, kdežto politik nemůže být na obci nezávislým?

Politik je stejně závislý na obci jako filosof; filosof si nesmí dělat iluze, že by obstál bez obce a bez porozumění spoluobčanů. Rozdíl je v tom, že filosof nepovažuje obec za poslední instanci pro své filosofování.

Nepochybují, že bezbožný hodinář může být i lepší řemeslník než jeho křesťanský kolega. Ale přeci jen... v čem vidíte specifikum křesťanský orientovaných filosofů?

Rovněž musí být dobrý, nebo ať se k tomu nehlásí. Má tu výhodu, že rozumí konci metafyziky a možnosti a snad i nutnosti navazování na předfilosofické hebrejské myšlení.

Nemá filosof příliš sklon se zabývat svými kruhy, do nichž mu přítomný svět rušivě vstupuje?

Myslím, že ke kruhům filosofovým patří celý svět.

Děkuji za rozhovor.

JAN KAŠPER